

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

17. detsember 2020*

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Artikli 1 lõige 3 – Artikli 6 lõige 1 – Liikmesriikidevaheline üleandmiskord – Rakendamise tingimused – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikli 47 teine lõik – Sõltumatusse ja erapooletusse kohtusse pöördumise õigus – Süsteemsed või üldised puudused – Mõiste „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ – Pärast Euroopa vahistamismääruse tegemist toimunud arengute arvessevõtmine – Vahistamismäärust täitva õigusasutuse kohustus konkreetset ja täpselt kontrollida, kas on põhjendatult alust arvata, et isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema õigust õiglasele kohtulikule arutamisele

Liidetud kohtuasjades C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 31. juuli ja 3. septembri 2020. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 31. juulil ja 3. septembril 2020, Euroopa vahistamismääruste täitmise menetluses järgmiste isikute suhtes:

L (C-354/20 PPU),

P (C-412/20 PPU),

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, M. Vilaras (ettekandja), E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra ja A. Kumin, kohtunikud T. von Danwitz, D. Šváby, S. Rodin, K. Jürimäe, L. S. Rossi, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus) 31. juuli ja 3. septembri 2020. aasta taotlusi lahendada eelotsusetaotlused Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses,

arvestades kirjalikku menetlust ja 12. oktoobri 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- L, esindajad: *advocaten* M. A. C. de Bruijn ja H. A. F. C. Tack,
- P, esindajad: *advocaten* T. E. Korff ja T. Mustafazade,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Openbaar Ministerie, esindajad: K. van der Schaft ja C. L. E. McGivern,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja J. Langer,
- Belgia valitsus (C-354/20 PPU), esindajad: M. Van Regemorter ja M. Jacobs,
- Iirimaa, esindaja: J. Quaney, keda abistas C. Donnelly, *BL*,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, A. Dalkowska, J. Sawicka ja S. Żyrek,
- Euroopa Komisjon, esindajad: P. Van Nuffel, J. Tomkin, K. Herrmann ja S. Grünheid,

olles 12. novembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad küsimust, kuidas tõlgendada ELL artikli 19 lõiget 1, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 teist lõiku ning nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsust 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“).
- 2 Taotlused on esitatud Madalmaades kahe sellise Euroopa vahistamismääruse täitmise raames, mille kohtuasjas C-354/20 PPU tegi 31. augustil 2015 Sąd Okręgowy w Poznaniu (Poznańi regionaalne kohus, Poola) L-i suhtes alustatud kriminaalmenetluses kohtu alla andmiseks ning kohtuasjas C-412/20 PPU tegi 26. mail 2020 Sąd Okręgowy w Sieradzu (Sieradzi regionaalne kohus, Poola) P-le mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamotsuse 2002/584 põhjendused 5, 6 ja 10 on sõnastud järgmiselt:
 - „(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöosuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.
 - (6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslase koostöö nurgakiviks.

[...]

(10) Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Selle kohaldamise võib peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud [ELL] artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid ja kui rikkumise on [ELL] artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud [Euroopa Liidu N]õukogu ja sellel on artikli 7 lõikes 2 sätestatud tagajärjed.“

4 Raamotsuse artiklis 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ on sätestatud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6.“

5 Nimetatud raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused.

6 Raamotsuse artiklis 6 „Pädevate õigusasutuste määramine“ on sätestatud:

„1. Vahistamismääruse teinud õigusasutus on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel.

2. Vahistamismäärust täitev õigusasutus on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev Euroopa vahistamismäärust täitma selle riigi õiguse alusel.

3. Iga liikmesriik teatab nõukogu peasekretariaadile, milline on tema õiguse alusel pädev õigusasutus.“

7 Raamotsuse 2002/584 artiklis 15 „Üleandmisotsus“ on ette nähtud:

„1. Vahistamismäärust täitev õigusasutus teeb käesolevas raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel otsuse, kas isik tuleb üle anda.

2. Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja, võttes arvesse vajadust järgida artiklis 17 kehtestatud tähtaegu.

3. Vahistamismääruse teinud õigusasutus võib alati edastada täitvale õigusasutusele mis tahes vajalikku lisateavet.“

Madalmaade õigus

8 Raamotsus 2002/584 võeti Madalmaade õigusesse üle 29. aprilli 2004. aasta seadusega, millega rakendatakse Euroopa Liidu Nõukogu raamotsust Euroopa vahistamismääruse ja Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise üleandmiskorra kohta (*Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie; Stb. 2004, nr 195*), mida on viimati muudetud 22. veebruari 2017. aasta seadusega (*Stb. 2017, nr 82*).

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-354/20 PPU

- 9 *Officier van justitie* (prokuratuuri esindaja, Madalmaad) esitas 7. veebruaril 2020 Rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus) taotluse sellise Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, mille oli teinud 31. augustil 2015 Sąd Okręgowy w Poznaniu (Poznańi regionaalne kohus).
- 10 Euroopa vahistamismäärus on tehtud selleks, et Poola kodanik L, kellel pole Madalmaades aadressi ega kindlat elukohta, vahistataks ja antaks narkootiliste ainete ebaseadusliku käitlemise ja võltsitud isikutunnistuse olemise eest kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks üle.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus vaatas Euroopa vahistamismääruse täitmise taotluse läbi avalikul kohtuistungil 10. märtsil 2020. Sama aasta 24. märtsil tegi ta vaheotsuse, peatades menetluse, et L ja prokuratuur saaksid esitada oma kirjalikud seisukohad Poolas õigusriigiga seoses toimunud kõige hiljutisemate sündmuste kohta ning nende võimalike tagajärgede kohta kohtu kohustustele, mis tulenevad 25. juuli 2018. aasta kohtuotsusest Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi pärast L-i ja prokuratuuri seisukohtade esitamist toimunud avalikul kohtuistungil 12. juunil 2020 uue vaheotsuse, milles ta palus prokuratuuril esitada teatavad küsimused Euroopa vahistamismääruse teinud õigusasutusele. Viimane vastas esitatud küsimustele sama aasta 25. juunil ja 7. juulil, välja arvatud küsimustele Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (Poola kõrgeim kohus (distsiplinaarkollegium)) kohta, millele vastuse saamiseks palus ta eelotsusetaotluse esitanud kohtul pöörduda otse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) poole.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu palvel esitas prokuratuur Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohta veel kord küsimuse Euroopa vahistamismääruse teinud õigusasutusele ning Eurojusti vahendusel Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus), kuid see jäi vastusetu.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus nimetab järgmisi hiljutisi arenguid, millega seoses on tal tekkinud kahtlusi, kas kohtuvõim Poolas on sõltumatu:
 - 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkollegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) ning 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234);
 - Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium)) 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsus, milles see kohus lahendas kohtuvaidluse, mille raames esitati eelotsusetaotlus kohtuasjas C-585/18, ning otsustas, et Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) ei ole oma praeguses koosseisus erapooletu ning seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatu organ;
 - Euroopa Komisjoni poolt Poola Vabariigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi (kohtuasi C-791/19) ning Euroopa Kohtu 8. aprilli 2020. aasta määrus komisjon *vs.* Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277);
 - Poola Vabariigi 20. detsembril 2019 vastu võetud uus kohtusüsteemi seadus, mis jõustus 14. veebruaril 2020 ja mille tulemusel algatas komisjon 29. aprillil 2020 rikkumismenetluse, saates sellele liikmesriigile ametliku kirja uue seaduse kohta;

- 9. juunil 2020 Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (kõrgeim kohus, distsiplinaarkolleegium) toimunud kohtuistung Poola kohtunikult kriminaalmenetluses puutumatus eest ära võtmiseks ja kohtuotsuse kuulutamiseks samal kuupäeval.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab eelkõige nende uute asjaolude põhjal, et Poola kohtute, sealhulgas põhikohtuasjas käsitletava Euroopa vahistamismääruse teinud kohtu sõltumatus ei ole tagatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on Poola kohtunikel oht, et nende suhtes viiakse läbi distsiplinaarprotsess sellises organis, mille sõltumatus ei ole tagatud, eelkõige juhul, kui need kohtunikud kontrollivad, kas kohtunik või kohus vastab liidu õigusega nõutud sõltumatuse tagatistele.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tekib esiteks küsimus, kas liidu õigusega on vastuolus see, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus täidab Euroopa vahistamismääruse, mille on teinud õigusasutus, mille sõltumatus ei ole enam tagatud, võttes arvesse pärast vahistamismääruse tegemist toimunud arenguid.
- 17 Seoses sellega leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et 27. mai 2019. aasta kohtuotsusest OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 74) nähtub, et isegi kui Euroopa vahistamismääruse teinud õigusasutus on kohtunik või kohus, peab sellel asutusel olema võimalik anda vahistamismäärust täitvale õigusasutusele tagatis, et ta tegutseb vahistamismääruse tegemisega seotud ülesannete täitmisel sõltumatult. Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa vahistamismääruse teinud kohus peab sellele nõudele vastama ka pärast vahistamismääruse tegemist, sest tal võidakse paluda täita Euroopa vahistamismääruse tegemisega sisuliselt seotud ülesandeid, nagu lisateabe andmine raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõigete 2 ja 3 tähenduses või tagatise andmine üleantud isiku kinnipidamis- või vastuvõtutingimuste kohta. Euroopa Kohus ei ole veel lahendanud küsimust, kas vahistamismäärust täitev õigusasutus peab täitma sellise Euroopa vahistamismääruse, mille teinud õigusasutus ei vasta enam tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele.
- 18 Teiseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus juhuks, kui esimesele eelotsuse küsimusele vastatakse eitavalt, et käesoleva kohtuotsuse punktis 14 mainitud hiljutistest arengutest nähtub, et Poola kohtuvõimu sõltumatusega seoses esineb süsteemseid ja üldisi puudusi, mistõttu ei ole õigus sõltumatule kohtule enam tagatud ühelegi isikule, kes on kohustatud Poola kohtusse ilmuma. Seetõttu tekib küsimus, kas ainuüksi sellest tõdemusest piisab, et õigustada Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmist, ilma et oleks vaja analüüsida selle isiku isiklikku olukorda, kelle suhtes on tehtud vahistamismäärus, nagu nõuab 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 79).
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleb sellele küsimusele vastata jaatavalt, hoolimata sellest kohtuotsusest, mis ei puuduta nimelt juhtumeid, kus kohtusüsteemi sõltumatusega seotud süsteemsed ja üldised puudused on sellised, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktid seda sõltumatust enam ei taga.
- 20 Kolmandaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus juhuks, kui teisele küsimusele vastatakse eitavalt, et kuigi põhikohtuasjas kõne all oleva Euroopa vahistamismääruse teinud õigusasutusele esitatud küsimus Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (kõrgeim kohus, distsiplinaarkolleegium) kohta jäi vastuseta, teab ta muudest allikatest, et viimane jätkas Poola kohtunikke puudutavate asjade lahendamist ka pärast seda, kui Euroopa Kohus oli teinud 8. aprilli 2020. aasta määruse komisjon vs. Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277). Neil asjaoludel soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sellest tõdemusest piisab, et asuda seisukohale, et on piisavalt alust arvata, et isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, nagu põhikohtuasjas, seisab silmitsi tegeliku ohuga, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, isegi kui tema isiklik olukord, nende süütegude laad, milles ta kohtu alla antakse, ja vahistamismääruse tegemise faktiline kontekst ei anna alust eeldada, et täitevvõim või seadusandlik võim avaldavad survet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtutele, et mõjutada selle isiku vastu alustatud kriminaalmenetlust. Tema hinnangul peaks ka sellele küsimusele vastama jaatavalt.

21 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas raamotsusega [2002/584], ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja/või harta artikli 47 teise lõiguga on vastuolus see, et vahistamismäärust täitev õigusasutus täidab kohtu tehtud Euroopa vahistamismääruse, kui vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusnorme on muudetud selliselt, et kohus ei vasta enam tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, sest õigusaktid ei taga enam selle kohtu sõltumatust?
2. Kas raamotsusega [2002/584] ja harta artikli 47 teise lõiguga on vastuolus see, et vahistamismäärust täitev õigusasutus täidab Euroopa vahistamismääruse, kui ta on tuvastanud, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis esineb iga kahtlustatava või süüdistatava – ja seega ka väljanõutava isiku – puhul, olenemata sellest, milline liikmesriigi kohus on pädev läbi viima väljanõutava isiku suhtes alustatud menetlust, väljanõutava isiku isiklikust olukorrast, selle süüteo laadist, milles ta kohtu alla antakse, ning Euroopa vahistamismääruse aluseks olevatest faktilistest asjaoludest, tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust pöörduda sõltumatusse kohtusse, mistõttu tegemist on tegeliku ohuga, mis tuleneb asjaolust, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtud ei ole süsteemsete ja üldiste puuduste tõttu enam sõltumatud?
3. Kas raamotsusega [2002/584] ja harta artikli 47 teise lõiguga on vastuolus see, et vahistamismäärust täitev õigusasutus täidab Euroopa vahistamismääruse, kui ta on tuvastanud, et:
 - vahistamismääruse teinud liikmesriigis esineb iga kahtlustatava või süüdistatava puhul tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on seotud süsteemsete ja üldiste puudustega selle liikmesriigi kohtute sõltumatuse osas;
 - seetõttu ei ole pelgalt tõenäoline, et kõnealused süsteemsed ja üldised puudused võivad väljanõutava isiku suhtes alustatud menetluses pädevat kohut selles liikmesriigis mõjutada, vaid need puudused mõjutavad kohut ka tegelikult, ja
 - seetõttu on põhjendatult alust arvata, et väljanõutavat isikut ähvardab tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust pöörduda sõltumatusse kohtusse ning seeläbi tema põhiõiguse õiglasele kohtulikule arutamisele olemust;

isegi juhul, kui olenemata asjaomastest süsteemsetest ja üldistest puudustest ei ole väljanõutav isik väljendanud konkreetseid kahtlusi ning tema isiklik olukord, selle süüteo laad, milles ta kohtu alla antakse, ning Euroopa vahistamismääruse aluseks olevad faktilised asjaolud ei anna kõnealustest süsteemsetest ja üldistest puudustest olenemata alust karta, et täitevvõim ja/või seadusandlik võim avaldavad kõnealuses kriminaalmenetluses konkreetselt survet või seda mõjutavad?“

Kohtuasi C-412/20 PPU

- 22 Prokuratuur esitas 23. juunil 2020 Rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus) taotluse täita Euroopa vahistamismäärus, mille oli 26. mail 2020 teinud Sąd Okręgowy w Sieradzu (Sieradzi piirkondlik kohus).
- 23 Selles Euroopa vahistamismääruses nõuti P vahistamist ja üleandmist, et pöörata täitmisele Sąd Rejonowy w Wieluniu (Wieluńi rajoonikohus, Poola) 18. juuli 2019. aasta otsusega P-le mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täitmata osa. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et P mõisteti süüdi ähvardustes ja vägivallas, mille ta pani toime viie aasta jooksul pärast vähemalt kuuekuulise vangistuse kandmist, mis oli talle mõistetud analoogsete kuritegude eest.

- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab kohtuasja C-354/20 PPU esemeks oleva eelotsusetaotluse põhjendustele. Ta täpsustab, et tema arvates peab kohus, kes teeb Euroopa vahistamismääruse, vastama tingimustele, mis on vajalikud tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks, nii juhul, kui tagaotsitava üleandmist taotletakse kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks, kui ka juhul, kui seda taotletakse vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks. Ta lisab, et kohtuasjas C-412/20 PPU tehti Euroopa vahistamismäärus pärast käesoleva kohtuotsuse punktis 14 mainitud hiljutisi arenguid.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas raamotsusega [2002/584], [ELL] artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja/või [harta] artikli 47 teise lõiguga on vastuolus see, et vahistamismäärust täitev õigusasutus täidab Euroopa vahistamismääruse, mille teinud kohus ei vasta tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele ega vastanud neile juba Euroopa vahistamismääruse tegemise ajal, sest vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktid ei taga selle kohtu sõltumatust ega taganud seda juba Euroopa vahistamismääruse tegemise ajal?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus taotles Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud eelotsuse kiirmenetluse kohaldamist. Oma taotluste põhjendamiseks viitas ta asjaolule, et nii L-ilt kui ka P-lt on käesoleval ajal võetud vabadus.
- 27 Esiteks tuleb märkida, et käesolevad eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada raamotsust 2002/584, mis kuulub EL toimimise lepingu kolmanda osa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala puudutava V jaotise reguleerimisalasse. Eelotsusetaotlused saab seega lahendada kiirmenetluses.
- 28 Teiseks on Euroopa Kohtu praktika kohaselt oluline võtta arvesse asjaolu, et põhikohtuasjas kõnesolevalt isikult on käesoleval ajal võetud vabadus ja tema vahi all pidamine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest (27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt peeti L kinni tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisel. Mis puudutab P-d, siis kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et kohtuasjas C-412/20 PPU Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise ajal viibis ta veel kinnipidamisasutuses Madalmaade kohtu mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski, et see kinnipidamine lõpeb 20. oktoobril 2020 ja järgmisel päeval pärast seda paigutatakse P kinnipidamisasutusse tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 12. augustil ja 10. septembril 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlused lahendada käesolevad eelotsusetaotlused kiirmenetluses.
- 31 Samuti otsustas ta paluda Euroopa Kohtul määrata kohtuasjad C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU läbivaatamiseks suurkojale.
- 32 Euroopa Kohtu 15. septembri 2020. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU nende seotust arvestades menetluse suulise osa ja kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 33 Nendes kahes kohtuasjas esitatud küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis esinesid vahistamismääruse tegemise ajal või mis tekkisid pärast vahistamismääruse tegemist, siis võib see õigusasutus keelduda tunnustamast vahistamismääruse teinud kohut „vahistamismääruse teinud õigusasutusena“ ning eeldada, et on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on tagatud harta artikli 47 teises lõigus, viimata läbi konkreetset ja täpset kontrollimist, mis võtaks arvesse isiku isiklikku olukorda, süüteo laadi ning Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta.
- 34 Esitatud küsimustele vastamiseks tuleb esiteks kindlaks teha, kas raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda tunnustamast Euroopa vahistamismääruse teinud kohut „vahistamismääruse teinud õigusasutusena“ selle sätte tähenduses ainuüksi põhjusel, et tal on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis esinesid vahistamismääruse tegemise ajal või mis tekkisid pärast vahistamismääruse tegemist.
- 35 Seoses sellega olgu meelde tuletatud, et nii liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte kui ka vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis ise tugineb liikmesriikidevahelisele vastastikusele usaldusele, on liidu õiguses väga olulised, kuna need võimaldavad luua ja säilitada sisepiirideta ala. Konkreetsemalt on vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt iga liikmesriik kohustatud eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13, EU:C:2014:2454, punkt 191, ning 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 43).
- 36 Mis puudutab eelkõige raamotsust 2002/584, siis nähtub selle põhjendusest 6, et raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus „on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õigusalase koostöö nurgakiviks“. Nagu Euroopa Kohus on märkinud, leiab nimetatud põhimõtte rakendust raamotsuse artikli 1 lõikes 2, mille kohaselt on liikmesriigid kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt raamotsuse sätetele (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41).
- 37 Sellest tuleneb, et vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad põhimõtteliselt keelduda sellise määruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud raamotsuses 2002/584, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes mõne raamotsuse artiklis 5 ammendavalt ette nähtud tingimuse. Järelikult, kui Euroopa vahistamismääruse täitmine kujutab endast reeglit, siis on täitmisest keeldumine erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Siiski eeldab vastastikuse tunnustamise põhimõte, et ainult Euroopa vahistamismäärused raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 1 tähenduses kuuluvad raamotsuse sätete alusel täitmisele, mis eeldab, et Euroopa vahistamismääruse, mis on selles sättes määratletud kui „kohtuotsus“, teeks „õigusasutus“ raamotsuse artikli 6 lõike 1 tähenduses (27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika). Viimati nimetatud mõiste tähendab, et asjaomane asutus tegutseb Euroopa

vahistamismääruse tegemisega seotud ülesannete täitmisel sõltumatult (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punktid 74 ja 88).

- 39 Selle kohta on oluline rõhutada, et kohtute sõltumatuse nõue on osa õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele olemusest, kusjuures see õigus on ülimalt tähtis, et tagada kõikide liidu õigusega isikutele antud õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 48).
- 40 Neid asjaolusid arvestades peab iga liikmesriik selleks, et tagada raamotsusega 2002/584 kehtestatud Euroopa vahistamismääruse mehhanismi toimimise aluseks olevate vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtete täielik kohaldamine, Euroopa Kohtu lõppkontrolli all tagama oma kohtuvõimu sõltumatuse säilimise, hoidudes kõigist meetmetest, mis võivad seda kahjustada.
- 41 Siiski ei saa vahistamismäärust täitev õigusasutus, kellel on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis esinesid vahistamismääruse tegemise ajal või tekkisid pärast vahistamismääruse tegemist, keelduda tunnustamast „vahistamismääruse teinud õigusasutusena“ raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses kõiki selle liikmesriigi kohtunikke ja kohtuid, kes oma olemuselt tegutsevad täiesti sõltumatult täitevvõimust.
- 42 Selliste puuduste esinemine ei mõjuta tingimata igat lahendit, mida selle liikmesriigi kohtud võivad igal üksikjuhul teha.
- 43 Vastupidine tõlgendus viiks selleni, et piiranguid, mida võib seada vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtetele, kohaldataks laiemalt kui ainult „erandlike asjaolude“ korral käesoleva kohtuotsuse punktis 35 viidatud kohtupraktika tähenduses, mille tulemusel oleks nende põhimõtete kohaldamine üldiselt välistatud niisuguste Euroopa vahistamismääruste puhul, mille on teinud sellise liikmesriigi kohtud, kus kõnealused puudused esinevad.
- 44 Lisaks tähendaks see, et ühtegi selle liikmesriigi kohut ei saaks muude liidu õiguse sätete, eelkõige ERTL artikli 267 kohaldamisel käsitada „kohtuna“ (vt selle kohta 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punktid 38 ja 43).
- 45 Eeltoodud kaalutlusi ei sea kahtluse alla järeldused, mis tulenevad 27. mai 2019. aasta kohtuotsusest OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).
- 46 Nimelt märkis Euroopa Kohus selles kohtuotsuses kõigepealt, et raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõikes 1 kasutatud mõiste „õigusasutus“ ei viita mitte ainult liikmesriigi kohtunikele või kohtutele, vaid seda tuleb mõista laiemas tähenduses, nii et see hõlmab ka ametiasutusi, kes selles liikmesriigis osalevad kriminaalajades õigusemõistmises, erinevalt eelkõige ministeeriumidest ja politseiteenistustest, kes teostavad täitevvõimu (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 50).
- 47 Seejärel leidis Euroopa Kohus, et vahistamismääruse teinud õigusasutusel peab olema võimalik anda vahistamismäärust täitvale õigusasutusele tagatis, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguskorras ette nähtud tagatise arvestades tegutseb ta Euroopa vahistamismääruse tegemisega seotud ülesannete täitmisel sõltumatult. Ta täpsustas, et see sõltumatus nõuab, et on olemas põhikirjalised ja korralduslikud eeskirjad, mis tagaksid, et vahistamismääruse teinud õigusasutuse puhul ei esine mingit ohtu, et ta saab vahistamismääruse tegemise otsuse vastuvõtmisel eelkõige täitevvõimult individuaalseid juhiseid (27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 74).

- 48 Euroopa Kohus on seega otsustanud, et nimetatud kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjades kõne all olnud prokuratuurid ei vastanud sõltumatuse nõudele, mis on oma olemuselt seotud mõistega „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses, lähtudes mitte teabest, mis tõendaks, et liikmesriigis, mille alla need prokuratuurid kuuluvad, esineb kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemseid või üldisi puudusi, vaid lähtudes selle liikmesriigi poolt menetlusautonoomia põhimõtte alusel vastu võetud põhikirjalistest ja korralduslikest eeskirjadest, mille kohaselt olid need prokuratuurid täitevvõimuga alluvussuhtes ning mis tõid seetõttu kaasa ohu, et nad saavad vahistamismääruse tegemise otsuse vastuvõtmisel täitevvõimult korraldusi või individuaalseid juhiseid.
- 49 Õigusriigi põhimõttel rajanevas liidus välistab kohtute sõltumatuse nõue aga selle, et kohtud võiksid olla kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saada kelleltki korraldusi või juhiseid (vt selle kohta 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 44; 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 63, ning 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 57).
- 50 Neil asjaoludel ei saa 27. mai 2019. aasta kohtuotsusest OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) järeldada, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsed või üldised puudused, kui tõsised need ka ei oleks, võiksid üksinda olla piisavad, et vahistamismäärust täitev õigusasutus saaks asuda seisukohale, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kõik kohtud jäävad raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses mõiste „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ alt välja.
- 51 Teiseks tuleb kindlaks teha, kas raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on teavet selle kohta, et esineb tegelik oht, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste tõttu rikutakse harta artikli 47 teises lõigus tagatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, siis võib ta eeldada, et on põhjendatult alust arvata, et viimati nimetatud liikmesriigile üleandmise korral isikut niisugune oht ähvardab, viimata läbi konkreetset ja täpset kontrollimist, mis võtaks arvesse isiku isiklikku olukorda, süüteo laadi ning Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta.
- 52 Seoses sellega olgu meenutatud, et 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 79) otsustas Euroopa Kohus, et raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks, on sellist teavet nagu ELL artikli 7 lõike 1 kohases komisjoni põhjendatud ettepanekus sisalduv teave, mis viitab tegelikule ohule, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seoses esinevate süsteemsete või üldiste puuduste tõttu rikutakse harta artikli 47 teises lõigus tagatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, siis peab see asutus konkreetset ja täpselt kontrollima, kas isiku isiklikku olukorda ning selle süüteo laadi, millega seoses ta kohtu alla antakse, ja Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta arvestades ning võttes arvesse teavet, mille vahistamismääruse teinud liikmesriik on raamotsuse artikli 15 lõike 2 alusel esitanud, on piisavalt alust arvata, et viimati nimetatud liikmesriigile üleandmise korral ähvardab isikut selline oht.
- 53 Sellest tuleneb, et võimalus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 3 alusel, nagu seda on tõlgendatud selles kohtuotsuses, eeldab kaheetapilist kontrolli.
- 54 Esimeses etapis peab kõnealust Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus kindlaks tegema, kas on objektiivseid, usaldusväärseid, täpseid ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmeid, mis tõendavad tegelikku ohtu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seoses esinevate

süsteemsete või üldiste puuduste tõttu rikutakse harta artikli 47 teises lõigus tagatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 61).

- 55 Teises etapis peab see õigusasutus konkreetselt ja täpselt kontrollima, mil määral võivad need puudused mõjutada selle liikmesriigi kohut, kes on pädev läbi viima tagaotsitava suhtes alustatud menetlust, ja kontrollima, kas isiku isiklikku olukorda ning selle süüteo laadi, millega seoses ta kohtu alla antakse, ja Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta arvestades ning võttes arvesse teavet, mille vahistamismääruse teinud liikmesriik on raamotsuse artikli 15 lõike 2 alusel edastanud, on piisavalt alust arvata, et viimati nimetatud liikmesriigile üleandmise korral ähvardab isikut selline oht (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 74–77).
- 56 Tuleb rõhutada, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 53–55, et selle kontrolli kaks etappi eeldavad saadud teabe analüüsimist erinevate kriteeriumide alusel, mistõttu ei saa need etapid kattuda.
- 57 Seoses sellega olgu meenutatud, et raamotsuse 2002/584 põhjendusest 10 nähtuvalt võib Euroopa vahistamismääruse mehhanismi kohaldamise peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud ELL artiklis 2 sätestatud põhimõtteid, mille hulka kuulub õigusriigi põhimõte, ja kui rikkumise on ELL artikli 7 lõike 2 alusel kindlaks teinud Euroopa Ülemkogu ja sellel on artikli 7 lõikes 3 sätestatud tagajärjed.
- 58 Euroopa Kohus on otsustanud, et ainult juhul, kui Euroopa Ülemkogu on teinud eelmises punktis kirjeldatud otsuse, mille tõttu on nõukogu selle liikmesriigi suhtes peatanud raamotsuse 2002/584 kohaldamise, on vahistamismäärust täitev õigusasutus kohustatud automaatselt keelduma selle liikmesriigi tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, ilma et ta peaks konkreetselt hindamagi, kas esineb tegelik oht, et kahjustatakse puudutatud isiku põhiõiguse õiglasele kohtulikule arutamisele olemust (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 72).
- 59 Kui aga nõustuda sellega, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seoses esinevad süsteemsed või üldised puudused, kui tõsised need ka ei oleks, võimaldavad eeldada, et isiku puhul, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral nimetatud liikmesriigile ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis õigustab selle vahistamismääruse täitmata jätmist, siis viiks see automaatse keeldumiseni kõigi selle liikmesriigi tehtud Euroopa vahistamismääruste täitmisest ning selle tagajärjel Euroopa vahistamismääruse mehhanismi kohaldamise faktilise peatamiseni selle liikmesriigi suhtes, kuigi Euroopa Ülemkogu ega nõukogu ei ole eelmises punktis kirjeldatud otsuseid vastu võtnud.
- 60 Sellest järeldub, et kuigi niisuguste otsuste puudumisel peaks Euroopa vahistamismäärust täitva õigusasutuse tuvastus, et on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste esinemise või nende süvenemise kohta, muutma nimetatud õigusasutuse valvsaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 76 sisuliselt märkis, siis ei või see asutus siiski ainuüksi selle tuvastuse põhjal jätta ellu viimata kontrolli teist etappi, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 53–55.
- 61 Nimelt peab see õigusasutus vajaduse korral sellist süvenemist silmas pidades teise etapi raames hindama, kas – arvestades selle isiku isiklikku olukorda, kelle üleandmist Euroopa vahistamismäärusega taotletakse, selle süüteo laadi, milles teda süüdistatakse, ja vahistamismääruse tegemise faktilist tausta, näiteks ametivõimude avaldusi, millega võidakse sekkuda üksikjuhtude menetlemisse, ning võttes arvesse teavet, mida vahistamismääruse teinud õigusasutus on talle raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõike 2 alusel edastanud – on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral

- vahistamismääruse teinud liikmesriigile ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Kui see on nii, siis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus jätkama raamotsuse artikli 1 lõike 3 alusel Euroopa vahistamismääruse täitmata. Vastupidisel juhul peab ta kooskõlas raamotsuse artikli 1 lõikes 2 sätestatud põhimõttelise kohustusega vahistamismääruse täitma.
- 62 Sellega seoses tuleb veel lisada, et Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk on eelkõige võidelda sellise tagaotsitava isiku karistamata jäämise vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta kuriteo väidetavalt toime pani (vt selle kohta 6. detsembri 2018. aasta kohtuotsus IK (lisakaristuse täideviimine), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punkt 39).
- 63 Selle eesmärgiga on vastuolus raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 3 tõlgendus, mille kohaselt piisab ainuüksi liikmesriigi kohtusüsteemi sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste esinemisest või süvenemisest, et õigustada selle liikmesriigi kohtu tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumist.
- 64 Selline tõlgendus tooks kaasa suurema ohu, et isikud, kes hoiavad kõrvale karistuse kandmisest pärast süüdimõistmist või õigusemõistmisest pärast kahtlustuse saamist, jäävad karistamata isegi siis, kui nende isikliku olukorra kohta puuduvad andmed, mis võimaldaksid asuda seisukohale, et nende üleandmise korral Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigile ähvardab neid tegelik oht, et rikutakse nende põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele.
- 65 Mis puudutab küsimust, kas vahistamismäärust täitev õigusasutus peab vajaduse korral arvesse võtma vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seoses esinevaid süsteemseid või üldisi puudusi, mis ilmnesid pärast seda, kui tehti Euroopa vahistamismäärus, mille täitmist taotletakse, siis tuleb meenutada, et raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 1 kohaselt võib liikmesriik teha Euroopa vahistamismääruse, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.
- 66 Juhul kui liikmesriik on teinud Euroopa vahistamismääruse tagaotsitava üleandmiseks kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks, nagu seda on kohtuasja C-354/20 PPU põhikohtuasjas kõne all olev Euroopa vahistamismäärus, siis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus selleks, et konkreetselt ja täpselt hinnata, kas kujunenud asjaolude põhjal on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, muu hulgas analüüsima, mil määral võivad vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsed ja üldised puudused mõjutada selle liikmesriigi neid kohtuid, kes on pädevad läbi viima selle isiku suhtes alustatud menetlusi (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 68 ja 74). See analüüsimine eeldab järelikult, et tuleb arvesse võtta selliste puuduste mõju, mis ilmnesid pärast Euroopa vahistamismääruse tegemist.
- 67 Nii on see ka juhul, kui liikmesriik on teinud Euroopa vahistamismääruse tagaotsitava üleandmiseks vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks ning kui pärast võimalikku üleandmist toimub selle isiku suhtes uus kohtumenetlus, mis on tingitud selle vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmist puudutava kaebuse esitamisest või selle kohtuotsuse edasikaebamisest, mille täitmiseks on Euroopa vahistamismäärus tehtud.
- 68 Siiski peab teisel kirjeldatud juhul kontrollima vahistamismäärust täitev õigusasutus ka seda, mil määral mõjutasid vahistamismääruse teinud liikmesriigis Euroopa vahistamismääruse tegemise ajal esinenud süsteemsed või üldised puudused käesoleva juhtumi asjaoludel liikmesriigi sellise kohtu sõltumatust, kes mõistis vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme, mille täitmiseks on Euroopa vahistamismäärus tehtud.

- 69 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis esinesid vahistamismääruse tegemise ajal või mis tekkisid pärast vahistamismääruse tegemist, siis ei või see õigusasutus keelduda tunnustamast vahistamismääruse teinud kohut „vahistamismääruse teinud õigusasutusena“ ega eeldada, et on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on tagatud harta artikli 47 teises lõigus, viimata läbi konkreetset ja täpset kontrollimist, mis võtaks arvesse isiku isiklikku olukorda, süüteo laadi ning Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta, näiteks ametivõimude avaldusi, millega võidakse sekkuda üksikjuhtude menetlemisse.

Kohtukulud

- 70 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli olevate asjade üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseга seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitval õigusasutusel, kes peab tegema otsuse sellise isiku üleandmise kohta, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on teavet vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuvõimu sõltumatusega seotud süsteemsete või üldiste puuduste kohta, mis esinesid vahistamismääruse tegemise ajal või mis tekkisid pärast vahistamismääruse tegemist, siis ei või see õigusasutus keelduda tunnustamast vahistamismääruse teinud kohut „vahistamismääruse teinud õigusasutusena“ ega eeldada, et on põhjendatult alust arvata, et selle isiku üleandmise korral ähvardab teda tegelik oht, et rikutakse tema põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teises lõigus, viimata läbi konkreetset ja täpset kontrollimist, mis võtaks arvesse isiku isiklikku olukorda, süüteo laadi ning Euroopa vahistamismääruse tegemise faktilist tausta, näiteks ametivõimude avaldusi, millega võidakse sekkuda üksikjuhtude menetlemisse.

Allkirjad